

PYHÄ-LUOSTO KESTÄVÄLLÄ POLULLA -HANKKEEN LOPPURAPORTTI

SISÄLLYS

1. Toteuttajan nimi	2
2. Hankkeen nimi, hankenumero ja toteutusaika.....	2
3. Yhteenveto hankkeesta	2
4. Raportti.....	2
4.1 Hankkeen tavoitteet.....	2
4.1.1 Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on	2
4.1.2 Hankkeen tavoitteet.....	3
4.2 Toteutus	3
4.2.1 Toimenpiteet ja aikataulu.....	3
4.2.2 Resurssit ja toteutuksen organisaatio.....	6
4.2.3 Kustannukset ja rahoitus	6
4.2.4 Raportointi ja seuranta	6
4.2.5 Toteutusoletukset ja riskit.....	7
4.3 Yhteistyökumppanit	7
4.4 Tulokset ja vaikutukset	7
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	8

31.5.2021

1. TOTEUTTAJAN NIMI

Sodankylän kunta

2. HANKKEEN NIMI, HANKENUMERO JA TOTEUTUSAIKA

Pyhä-Luosto kestäväällä polulla -hanke, hankenumero: 112001, toteutusaika 1.10.2019 – 30.6.2021

3. YHTEENVETO HANKKEESTA

Tämän yritysryhmän koulutushankkeen tavoitteena oli saada yritysten ympäristöaktiivisuus monitoroitaviin mittasuhteisiin ja selkeään seurantaan, jossa on nykytilakartointu tehtynä. Samalla yritykset laativat konsultin avulla ympäristöohjelman yritykselleen sekä seurattavat mittarit, joita yritys seuraa toiminnassaan ja samalla kehittää omaa ympäristöohjelmaa myös jatkossa.

Hankkeeseen sitoutui alueorganisaatio Visit Pyhä-Luosto ry:n lisäksi yhteensä 18 alueen majoitus-, ravintola- ja ohjelmopalvelutoimintaan harjoittavaa matkailuyrittäjää.

Hankkeen aikana tehtiin myös kartoitus nykyisistä alueen yrityksille soveltuvista ympäristösertifikaateista, jotka sopivat matkailun. Lisäksi järjestettiin kaikille matkailualueen yrityksille hankkeen kick off –tilaisuus sekä loppuseminaari, joiden tarkoituksena oli lisätä yritysten tietoisuutta kestävästä ja vastuullisesta matkailutoiminnasta.

Lisäksi hankkeessa suunniteltiin asiakkaille suunnattu ”huoneentaulu” pienistä vastuullisuusteoista, joita asiakkaat voivat tehdä ympäristönsä hyväksi. Tässä tuotiin esiin mm. veden ja sähkön säästäminen, kierrätys, paikallisuuden suosiminen ja luonnosta nauttiminen.

4. RAPORTTI

4.1 HANKKEEN TAVOITTEET

4.1.1 YLEMMÄN TASON TAVOITTEET, JOIDEN OSA HANKE ON

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tavoitteisiin hanke vastaa ensisijaisesti kehittämällä maaseudun mikro- ja pienyritysten osaamista, innovaatiotoimintaa, tuotekehitystä ja ennen kaikkea yhteistyötä. Toiseksi hanke kehittää myös uusia kestävä matkailun toteutumista ja seurantaa sekä lisää tietoa ja taitoa siitä, kuinka vähähiilisempiä tuotteita alueella kehitetään ja lisää tietoa ja osaamista alueella vähähiilisten tuotteiden kehittämiseen. Maaseudun yritystoiminta monipuolistuu vähähiilisten tuotteiden ja palveluiden muodossa ja työllisyyden kehittymiselle luodaan mahdollisuudet, kun matkailun kestävyttä ja näin ollen houkuttavuutta kehitetään.

Hanke lisää myös Lapin alueellisen maaseudun kehittämisstrategian: Maaseutumatkailun liiketoimintaa, tuotekehitystä, markkinointia ja kansainvälistymistä edistävät koulutushankkeet, sillä hankkeessa koulutetaan yrityksiä kehittämään palveluistaan vähähiilisempiä sekä seuraamaan ympäristöohjelmiansa toteutumista.

Samalla kehitetään myös Maaseutumatkailun uudet palvelu- ja tuoteinnovaatioiden alueellisen maaseudun kehittämisstrategian toimenpiteiden mukaisesti yritysten yhteistyötä maaseudun matkailuyritysten osalta. Hanke toteuttaa toimenpidettä kilpailukyky, sillä hanke kehittää yritysten Green-care-matkailutoimintaa, sisälöntuotantoa, ympäristöasiat huomioivaa matkailua, ja ympäristöstävällisten palveluiden saatavuutta.

Hanke tukee aiempia hankkeita ja jatkaa yritysten kehittymistä, kasvua ja kansainvälistymistä. Hanke tukee myös kestävä matkailua ja kestävä kehitystä, joka on tärkeää alueen palveluiden kokonaishiilijalanjäljen pienentämiseen. Kunnat ovat mukana Lapin liiton -VÄLKKEY -hankkeeseen, jossa pyritään mm. mittamaan alueen hiilijalanjälkeä sekä tuomaan yrityksiin tietoisuutta kestävä matkailun mahdollisuuksista, alueen jätteiden paremmasta kierrättämisestä jne. Näin ollen molemmat hankkeet osalta kasvattavat vähähiilisyttä ja tukevat toinen toisiaan. Hanke tukee myös Itä-Lapin Väri-hanketta, jossa haetaan tietoa ilmaston ja luonnon

31.5.2021

tutkimuksesta ja sen hyödynnettävyydestä yrityksissä. Hankkeen tietoja tullaan käyttämään hyväksi tässä yritysryhmän koulutushankkeessa.

4.1.2 HANKKEEN TAVOITTEET

Tämän yritysryhmän koulutushankkeen tavoitteena on saada yritysten ympäristöaktiivisuus monitoroitaviin mittasuhteisiin ja selkeään seurantaan, jossa on nykytilakartoitus tehtynä. Yritys näkee oman yrityksensä tilanteen ja miettii tuleville vuosille selkeät tavoitteet. Näiden ympärille yritys laati selkeät toimenpiteet. Tätä prosessia mahdollistamaan ja yritysten tiukkoja resursseja täydentämään hankkeessa ostetaan asiantuntijalta yrityskohtaista konsultointia. Konsultoinnin toimenpiteet kaikissa mukaan lähtevissä yrityksissä ovat samat: käydään läpi yrityksen lähtötilanne, asetetaan tavoitteet ja seurantamittarit sekä laaditaan yritykselle ympäristöohjelma. Eli käytännössä saattaa perusasiat kuntoon yritykselle, jotta jatkuva tuloksellinen ympäristötyö voi jatkua tehokkaalla ja seurattavalla tavalla. Näin ollen saatetaan yritykset tälle tasolle.

Tuloksena yrityksille tulee lähtötilatason mittausta, sen jälkeen jokainen yritys asettaa omat tavoitteensa tuleville vuosille (esim. 3 seuraavaa vuotta) ja miettii, mitä toimenpiteitä se tulee tekemään ja miten se vaikuttaa. Samalla yritykset laativat konsultin avulla ympäristöohjelman yritykselleen sekä seurattavat mittarit, joita se seuraa toiminnassaan ja samalla kehittää omaa ympäristöohjelmaa myös jatkossa.

Hankkeen aikana tehdään myös kartoitus nykyisistä alueen yrityksille soveltuvista ympäristösertifikaateista, jotka sopivat matkailun majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelutoimintaan. Lisäksi järjestetään kaikille matkailualueen yrityksille avoin tilaisuus, jonka tavoitteena on lisätä yritysten tietoisuutta kestävästä ja vastuullisesta matkailutoiminnasta.

4.2 TOTEUTUS

4.2.1 TOIMENPITEET JA AIKATAULU

1. Kartoitetaan alueelta kaikki yritykset, jotka haluavat lähteä mukaan hankkeeseen, tavoitteena on saada 15-20 yritystä Pyhä-Luosto alueelta (tämän tekee kuntien matkailu- ja elinkeinotoimet yhdessä Pyhä-Luosto Matkailuyhdistyksen kanssa).
 - Kartoitus tehtiin hankesuunnittelun alkuvaiheessa, jolloin saatiin 16 yritystä sitoutumaan hankkeeseen. Lisäksi marraskuussa 2020 lähti mukaan kaksi yritystä lisää. Loppujen lopuksi hankkeeseen sitoutui siis yhteensä 18 yritystä sekä Visit Pyhä-Luosto ry.
 - Alkukartoitukset tehtiin kesäkuu-elokuussa sekä joulukuussa. Sparrauksia tehtiin elokuu-lokuussa sekä joulukuussa.
2. Tiedotetaan yrityksille mitä Pyhä-Luosto alueen pilotti tarkoittaa, miksi yritysten kannattaa mitata ja kehittää ympäristötietoisuutta. Ympäristöosaamista voidaan helposti yrityksissä mitata, miten se tehdään ja miksi se kannattaa tehdä. Mitä yritys hyötyy tästä lisätyöstä ja kustannuksista.
 - Luontokeskus Naavassa Pyhätunturilla pidettiin 25.8.2020 hankkeen kick off –tilaisuus, johon osallistui 23 alueen yrittäjää ja henkilökunnan jäsentä, joista osa oli Teams-yhteydellä. Marketta Viljasaari/Going Greenistä kertoi Sustainable Travel Finland ohjelmasta, eri sertifikaateista, vastuullisuustyöstä eri näkökulmista, johtamisesta, viestinnästä ja vastuullisuustyöstä osana liiketoimintaa.

31.5.2021

3. Kilpailutetaan konsultti, jonka toimenpiteinä on käydä läpi yrityksen lähtötilanne, asetetaan tavoitteet ja seurantamittarit sekä laatia yritykselle ympäristöohjelma. Eli käytännössä saattaa perusasiat kuntoon yritykselle yhdessä yrityksen kanssa, jotta jatkuva tuloksellinen ympäristötyö voi jatkua tehokkaalla ja seurattavalla tavalla.
 - ➔ Sodankylän kunta kilpailutti Cludia –kilpailutusjärjestelmän kautta konsultin. Tarjouspyyntö oli järjestelmässä 12.12.2019-5.1.2020. Tarjouspyyntö lähetettiin neljälle Visit Finlandin valmentajaverkoston laatukriteerit täyttävälle asiantuntijalle. Tarjouskilpailun voitti Suomen Ympäristökasvatus Oy/Going Green Oy. Going Greeniltä tilattiin myös muutoshakemuksen jälkeen kahden myöhemmin mukaan tuleen yrityksen osalta samat toimenpiteet sekä Visit Pyhä-Luosto ry:n sparraus alueellisen STF-ohjelman läpikäyntiin.
4. Kartoitetaan matkailuyrityksille toimialoittain sopivimmat sertifikaatit.
 - ➔ Yrityskartoitusten ja sparrausten aikana jokaiselle yritykselle kartoitettiin sopivimmat sertifikaatit toimialoittain. Lisäksi kick off –tilaisuudessa ja loppuseminaarissa esiteltiin eri sertifikaatteja.
5. Pidetään kaikille alueen yrityksille avoin loppuseminaari, jossa käydään läpi mitä saatiin aikaiseksi ja esitellään yrityksille mahdollisia ympäristösertifikaatteja.
 - ➔ Lapland Hotel Luostotunturin auditoriossa Luostolla pidettiin 21.10.2020 loppuseminaari, jossa käytiin läpi, mitä hankkeessa on saatu aikaiseksi ja pidettiin vielä Sustainable Travel Finland – klinikka, jossa esiteltiin askelmerkit STF-polulla. Yrittäjien toiveena oli lisäksi saada eväitä parempaan vastuullisuusviestintään. Going Greenistä Marketta Viljasaari sekä Päivi Suutari toimivat tilaisuuden asiantuntijoina ja sparraajina. Koronatilanteen pahentumisen vuoksi suurin osa osallisista olivat etänä Teams-yhteydellä.

Loppuseminaarissa julkistettiin myös hankkeessa mukana olevalle Pyhä Igloosille myönnetty Visit Finlandin Sustainable Travel Finland –merkki. Aiemmin sen on alueelta saanut myös Pyhän hiihtokeskus.

31.5.2021

- Hankkeelle haettiin muutoshakemus marraskuussa 2020. Muutoshakemuksen myötä saatiin mukaan kaksi uutta yritystä sekä sparrausta myös alueorganisaatio Visit Pyhä-Luosto ry:lle vastuullisuusohjelman pohjatyöksi.
→ Tämä työ toteutettiin joulukuussa 2020.
- Hankkeen yhteisissä kokoontumisissa nousi yrittäjien tarve vastuullisuudesta viestimiseksi myös asiakkaille. Muutoshakemus mahdollisti myös ”huoneentaulun” suunnittelun pienistä vastuullisuusteosta, joita asiakkaat voivat tehdä ympäristönsä hyväksi. Tässä tuotiin esiin mm. veden ja sähkön säästäminen, kierrätys, paikallisuuden suosiminen ja luonnosta nauttiminen.
→ Tämä työ toteutettiin marraskuussa 2020 Hankimainoksen toimesta.

31.5.2021

4.2.2 RESURSSIT JA TOTEUTUKSEN ORGANISAATIO

Hankkeen hallinnointi: Sodankylän kunta, Marjo Harjula, matkailukoordinaattori

Hankekoosta johtuen hankkeella ei ollut varsinaista ohjausryhmää, vaan matkailukoordinaattori Marjo Harjula Sodankylän kunta, elinkeinokoordinaattori Mika Tenhunen Pelkosenniemen kunta, matkailusihteeri Ann-Christine Lampela Kemijärven kaupunki sekä toiminnanjohtaja Anu Summanen Visit Pyhä-Luosto ry muodostivat hankkeen ydintyöryhmän oman työnsä ohella.

Lapin ELY-keskuksesta rahoittajan edustajina toimivat Eija Harju ja myöhemmin hänen sijaisenaan Nina-Maria Möykkönen ja Nina-Maria Möykkösen jälkeen Anna-Kaisa Teurajärvi.

Kirjanpito hoidettiin Monetran kautta, jonka kanssa Sodankylän kunnalla on sopimus kirjanpidon järjestämisestä.

4.2.3 KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Hankkeen kokonaisbudjetti ja toteuma:

Kustannusarvio	Alkuperäinen	Muutettu	Toteutunut
Palkat			
Palkkiot			
Vuokrat			
Ostopalvelut (asiantuntija)	15 000	17 368	17143,76
Matkakulut (asiantuntija)	2 000		
Muut kulut (tilavuokrat, tarjoilut)	1 000	631,58	631,58
Yhteensä	18 000	18 000	17 775,34
Rahoitussuunnitelma			
EU+valtio	13 500	13 500	13 331,51
Kunta	0	0	
Yksityinen rahoitus	4 500	4 500	4 443,84
Yhteensä	18 000	18 000	17 775,34

4.2.4 RAPORTOINTI JA SEURANTA

Työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa:

- Microsoft Teams-kokous joulukuu 2019, kilpailutus
- Microsoft Teams-kokous, huhtikuu 2020, tarjousten läpikäynti
- Microsoft Teams-kokous, toukokuu 2020, asiantuntijan valinta
- Microsoft Teams-kokous, elokuu 2020, asiantuntijan aloituspalaveri
- Microsoft Teams-kokous, syyskuu 2020, väliaikatiedot
- Microsoft Teams-kokous, marraskuu 2020, väliaikatiedot, muutoshakemus
- Microsoft Teams-kokous, maaliskuu 2021, loppuraportin ja -maksatuksen läpikäynti
- Sähköpostikommentointi, toukokuu 2021, loppuraportti ja -maksatus

31.5.2021

Seurantatiedot syötettiin Hyrrään tammikuussa 2021 sekä hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeesta tiedotettiin aktiivisesti alueen yrityksille sähköpostitse sekä eri yritystapaamisten ja kokousten yhteydessä. Hanketta esiteltiin myös molemmissa hankkeen tilaisuuksissa kick-offissa sekä loppuseminaarissa. Lisäksi vastuullisuustyöstä kerrottiin alueen asiakkaille uutiskirjeessä. Hankkeesta tiedotettiin myös paikallislehdissä.

4.2.5 TOTEUTUSOLETUKSET JA RISKIT

Hankesuunnitelmassa pidettiin riskeinä, että yritykset eivät lähde mukaan. Tämä riski voitettiin hankesuunnitelun alkuvaiheessa, kun hankkeeseen sitoutettiin 16 yritystä ja saatiin myöhemmin kaksi uutta yritystä vielä mukaan. Asenne on alueella hyvä ja yritykset ovat motivoituneita saattamaan asioita entistä parempaan kuosiin.

Toisena riskinä oli se, ettei löydetä sopivaa konsulttia. Visit Finland on koonnut valmentajaverkoston, jossa on Visit Finlandin laatuksiteerit täyttävät ammattitaitoiset valmentajat. Heidän joukostaan kilpailutettiin alueelle parhaiten soveltuva konsultti Going Green Oy/Marketta Viljasaari kumppaneineen ja tämä osoittautuikin erinomaiseksi valinnaksi Marketan perusteellisen, selkeän ja asiantuntevan toimintatavan vuoksi. Yrittäjiltä saatiin erittäin hyvää palautetta, että Marketan erittäin konkreettisiin asioihin pureutuva tyyli on erinomainen tapa saada yrittäjät entisestään innostumaan asiasta ja sitä kautta he itse toimivat esimerkkinä alueen muille yrityksille. Marketalla on myös erinomainen tyyli taltioida tekemiset selkeästi niin, että asioihin on helppo palata.

4.3 YHTEISTYÖKUMPPANIT

4.3.1 YRITYSRYHMÄHANKKEEN HANKEOSALLISTUJAT:

Visit Pyhä-Luosto ry	Loipposet/Sunday Morning Resort
Sinkkiravintolat/Calle talo	Pyhähippu
Oonika/Cafe Loimu	Bliss Adventure
Arctic Ametisti/Ametistikaivos	Luoston porosafarit/Jaakkolan porotila
Claudipal/Ravintola Huttu-Uula	Lucky Ranch
Kairankutsu	Porotila Kopara
Pyhän Paroni/Pyhän Asteli	TT Haikokset/Pyhä Safaris
Pyhä Igloos	Punainen kettu/Punakettu
Pyhä-Luosto Matkailu	Santa´s Hotel Aurora
Pyhätunturin ravintolat	

4.3.2 MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT:

Pelkosenniemen kunta
Kemijärven kaupunki
Välkky-hanke, Lapin liitto

4.4 TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Hankkeeseen sitoutui kaiken kaikkiaan 18 majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalveluyritystä, käyntikohde sekä alueorganisaatio. Hankkeesta tiedotettiin aktiivisesti alueen yrityksille sähköpostitse, kaikille avoimessa kick-off-tilaisuudessa sekä hankkeen loppuseminaarissa. Ympäristötyöstä tiedotettiin myös alueen asiakkaille uutiskirjeen muodossa.

31.5.2021

Näille 18 sitoutuneelle yritykselle tehtiin kilpailutetun konsultin työnä alkukartoitukset sekä sparraukset, joiden pohjalta yrittäjät valitsivat yritykselleen sopivimman sertifikaatin. Hankkeessa yrityksille luodaan seurattavaksi kehittämistyökaluksi yrityskohtaiset vastuullisuusohjelmat sekä kannustetaan yrityksiä hakemaan yrityksen toimintaa tukevaa vastuullisuus näkökulma huomioivaa sertifikaattia. Näiden jälkeen yritykset voivat hakea Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -merkkiä.

Hankkeen aikana Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelmaan kirjautui mukaan 18 yritystä. Aiemmin Visit Finlandin Sustainable Travel Finland –sertifikaatin on alueelta saanut myös Pyhätunturi Oy:n omistama Pyhän hiihtokeskus. Hankkeen aikana ko. sertifikaatin sai Pyhä Igloos Pyhältä. Green Key –sertifikaatin sai Pyhä Igloos, ravintola Punakettu Luostolta sekä Pyhän Asteli (Pyhän Paroni).

Hankkeen yhteisissä kokoontumisissa nousi yrittäjien tarve vastuullisuudesta viestimiseksi myös asiakkaille. Muutoshakemus mahdollisti myös ”huoneentaulun” suunnittelun pienistä vastuullisuusteoista, joita asiakkaat voivat tehdä ympäristönsä hyväksi. Tässä tuotiin esiin mm. veden ja sähkön säästäminen, kierrätys, paikallisuuden suosiminen, puhdas hanavesi ja luonnosta nauttiminen. Hankkeen aikana selvitettiin myös muovin ja biojätteen kierrättämistä yhteistyössä Lapin liiton Vätkky-hankkeen kanssa. Vätkky-hankkeen kanssa päätettiin toteuttaa myös mökinomistajan opas vastuulliseen/ympäristöystävälliseen mökinvuokraukseen.

Työtä kestävän ja vastuullisen matkailun kehittämiseksi ei kuitenkaan tehdä pelkästään tunnuksen saavuttamisen vuoksi vaan kaiken takana on asiakkaiden vaatimukset ja odotukset. Vastuullinen toiminta on noussut selväksi kilpailutekijäksi myös erittäin valveutuneiden kotimaisten asiakkaiden keskuudessa. Kansainvälisessä kaupassa merkitys kasvaa entisestään, sillä asiakkaiden lisäksi mm. matkanjärjestäjät edellyttävät kohdealueiltaan ja yhteistyöyrityksiltään vastuullista toimintaa, jonka osoittamiseen VF:n myöntämä standardoitu merkki on erinomainen keino.

5. ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Työ Visit Finlandin luoman Sustainable Travel Finland -merkin jalkauttamiseksi ja toiminnan vakiinnuttamiseksi matkailuyrityksiin ja –alueille jatkuu edelleen. Pyhä-Luostolla alueen määrätietoinen työ vastuullisen toiminnan vahvistamiseksi aloitettiin reilu vuosi sitten pilottiohjelman myötä ja jatkui Pyhä-Luosto kestäväällä polulla –hankkeen myötä.

Edelläkävijäyritysten aktiivinen työ kannustaa myös muita matkailualueen yrityksiä mukaan vastuullisuustyöhön. Lisäksi yritysten tekemä työ edesauttaa Pyhä-Luosto matkailualueen pitkän aikavälin tavoitetta saavuttaa VF:n myöntämä destinaatitason -merkki, jonka yhtenä edellytyksenä on se, että 51 % alueen yrityksistä on saanut VF:n myöntämän STF-merkin.

Pyhä-Luosto on saanut rahoituksen TEM:ltä matkailualueen yhteisen vastuullisen matkailun ohjelman laatimiseksi. Ohjelma sisältää ympäristöllisen, kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden näkökulmat alueetasolla tarkasteltuna. Pyhä-Luosto kestäväällä polulla –hanke loi hyvän pohjan myös Visit Pyhä-Luoston alueorganisaation vastuullisuustyön eteenpäin viemiseksi ja tätä työtä jatketaan tulevana vuosinakin.